

Nr 799

Av herr **Andersson, Torsten, m. fl.**, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 161, angående omläggning av utbildningen av sjuksköterskor m. m.*

(Lika lydande med motion nr 946 i Andra kammaren)

I proposition nr 161 framlägges förslag angående den framtida utbildningen av sjuksköterskor. De omläggningar av denna utbildning som därvid föreslås är enligt vår mening i stort sett att hälsa med tillfredsställelse, dock hade det varit önskvärt, att sjuksköterskeutbildningen i hela dess vidd hade kunnat bli föremål för behandling samtidigt. Det nu föreliggande förslaget rör endast den för alla sjuksköterskor gemensamma grundutbildningen. Frågan om vidareutbildning och om högre utbildning på sjukvårdens område utredes f. n.

Elevintagning

1962 års utredning angående sjuksköterskeutbildningen har lagt fram vissa beräkningar, när det gäller det framtida behovet av sjuksköterskor. Den har därvid utgått från fyra olika alternativ, vilka skiljer sig från varandra genom varierande beräkningar vad avser sjukskötersketäthet. Man räknar med att genom rationalisering och omfördelning av arbetsuppgifter kunna nedbringa sjukskötersketätheten; i vilken grad är dock f. n. ovisst. Vid en reducering i nämnda avseende med 10 procent skulle det krävas en årlig elevintagning fr. o. m. innevarande år av ca 4 000 elever om balans skall nås 1975.

Utbildningskapaciteten är emellertid även beroende av sjukhusens möjligheter att ta emot elever för den praktiska utbildningen. Enligt utredningen finns det utrymme för en intagning av 3 300 elever. Det påpekas emellertid också, att antalet vårdplatser vid kroppssjukhusen under 1960-talet beräknas öka med drygt 3 000, vilket borde kunna medge en ökning av antalet utbildningsplatser.

Departementschefen säger, att han för sin del, med hänsyn till den besvärande bristen på sjuksköterskor, vill understryka vikten av att sjuksköterskeutbildningens kapacitet snabbt ökas så mycket som möjligt. Vi finner det anmärkningsvärt att departementschefen avfärdar denna viktiga fråga så enkelt. När det gäller kostnader för statsbidrag för sjuksköterskeutbildningen räknar statsrådet emellertid med en årlig intagning av 3 000 elever. Vad som kommit departementschefen att stanna för just denna siffra framgår emellertid inte av propositionsmotiveringen. En intagning av nämnda omfattning är dock enligt vår uppfattning inte tillräcklig.

Balans skulle inte uppnås inom rimlig tid. Vi förordar att intagningen inriktas på 3 300, det tal som medges med tanke på disponibla utbildningsplatser på sjukhusen. För att bristen på sjuksköterskor skall kunna hävas torde inte heller en intagning av denna storleksordning vara tillräcklig. När antalet vårdplatser ökar måste de möjligheter, som den därigenom uppkomna ökningen av antalet utbildningsplatser ger, även tas i anspråk för en utvidgning av sjuksköterskeutbildningen. Den undersökning beträffande utvidgningsmöjligheterna i de olika länen, som enligt utredningen bör ankomma på huvudmännen och tillsynsmyndigheten, bör komma till stånd så snart som möjligt.

Avgången från yrket, som f. n. är stor, betyder givetvis mycket när det gäller att ta ställning till sjuksköterskeutbildningens omfattning. Det är av vikt att avgångsprocenten blir så låg som möjligt. Vi finner det i detta sammanhang angeläget understryka vikten av att huvudmännen för sjukvården vid sin planering tar hänsyn till de gifta kvinnornas situation.

Det ökade inslag av manlig arbetskraft, som utredningen räknade med, torde i förevarande avseende utgöra en stabiliserande faktor.

Även om avgångsprocenten sålunda genom olika slag av åtgärder skulle kunna nedbringas, torde utbildningskapaciteten behöva ökas betydligt, om balans skall uppnås. Vi delar svenska landstingsförbundets uppfattning, att utbildningen därför snarast bör ökas till att omfatta omkring 4 000 elever.

Avkortad studiegång

För dem som genomgått viss närmare angiven sjukvårdsutbildning och därutöver har praktisk sjukvårdserfarenhet har utredningen föreslagit en särskild utbildningsgång omfattande fyra terminer. Departementschefen ansluter sig till den uppfattning som framförts av bl. a. svenska landstingsförbundet, som anser att utredningens förslag i denna del bör överarbetas i syfte att ytterligare förkorta denna utbildningsgång samt att denna överarbetning bör företagas i samband med en översyn av planerna för den utbildning, som skall ligga till grund för den avkortade studiegången. Vi har intet att anföra mot detta eller mot att det uppdras åt tillsynsmyndigheten att företa en sådan överarbetning. Vi förutsätter att riksdagen blir i tillfälle att uttala sig om det överarbetade förslaget.

Statsbidrag

När det gäller statsbidrag till sjuksköterskeutbildningen framlägger departementschefen förslag, som i väsentliga avseenden skiljer sig från utredningens förslag. I propositionen förordas ett driftbidrag med ett belopp av 15 900 kronor per termin för varje påbörjat 15-tal i undervisningen deltagande elever. Utredningen föreslog, att driftbidrag skulle utgå i

överensstämmelse med vad som gäller för central yrkesskola med landstingskommun som huvudman.

Bidrag i den ordning som departementschefen förordar torde inte tillnärmelsevis täcka kostnaderna för lärare. Det kan i en del fall förmodas inte räcka till mer än omkring 65 procent av lärarlönekostnaderna. Under sådana omständigheter kommer utgifterna för landstingen att bli mycket kännbara.

Statsbidrag av större omfattning är därför enligt vår mening befogat. Vi förordar att riksdagen uttalar sig för bidrag enligt utredningens förslag. Starka skäl talar enligt vår mening för att sjuksköterskeutbildningen i förevarande avseende jämföras med yrkesutbildning i allmänhet. I så fall skulle bidrag utgå med 100 procent av ett bidragsunderlag, vilket bestämmas av lärarkostnaden för såväl den teoretiska som den praktiska utbildningen.

Enligt den föreslagna läroplanen skall varje elev under ett läsår meddelas undervisning under i genomsnitt 1 545 timmar. Den genomsnittliga storleken av undervisningsgruppen beräknas till 15 elever. Vid ett av oss förordad elevintag av 3 300 skulle det totala elevantalet bli 8 250, antalet elevgrupper 550 och det totala antalet undervisningstimmar 849 750. Om man som utredningen räknar med en kostnad per undervisningstimme av 25 kronor kommer man fram till en total kostnad av 21,2 milj. kronor. Här till skall läggas löne- och arvodeskostnader för timmar till förfogande och för stödundervisning. Därigenom torde statens kostnader för det allmänna driftbidraget till sjuksköterskeskolorna vid full utbyggnad uppgå till omkring 22,8 milj. kronor. För innevarande budgetår skulle kostnaderna bli 3,8 milj. kronor.

Under återopande av vad som ovan anförts hemställs,

att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 161 måtte,

1. uttala att intagningen av elever vid sjuksköterskeskolorna må inriktas på ett antal av 3 300 per år,

2. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om att de närmare riktlinjerna för avkortad studiegång må underställas riksdagen för prövning, enligt vad i motionen sägs,

3. medge att statsbidrag till sjuksköterskeskolor må utgå enligt samma grunder som gäller för centrala yrkeskolor, samt

4. i övrigt beakta vad i motionen anförts.

Stockholm den 19 november 1965

Torsten Andersson

Sven E. Sundin

Nils-Eric Gustafsson

Elvy Olsson

Thorsten Larsson